

Var brinnande i Anden!

Rom. 12:11

O att du vore kall eller varm. Uppb. 3:15.

»Var brinnande i anden!» Detta är ett ämne, på vilket många hjärtans tankar bliva uppenbara. Vi tala dock här endast om dem, som vilja vara kristna. Somliga veta ännu icke, vad det vill säga att vara »brinnande i anden», ty de hava icke själva erfårit det, utan umgås endast med några religiösa regler och iakttagelser. Somliga bry sig icke om detta ämne, löpa gärna över en sådan betraktelse, äro nöjda och sorglösa, äro nöjda, blott icke människor misskänna eller efterfråga deras andlighet och de för övrigt hava mat, kläder, nöje, frid och vänner. Andra åter ängslas var dag över att de icke äro brinnande i anden, att de äro så gruvligt kallsinniga, tröga, hårda, liknöjda, och veta icke, huru de skola bliva bättre. Ännu andra hava väl erfårit, vad det är och huru det tillgår, att man blir brinnande i anden, men gå vissa tider i glömska, slumrande och tröga, då de borde och kunde vara brinnande ljus i Guds församling; ty det går, som Herren sade: »Då nu brudgummen dröjde, blevo de alla sömniga och somnade», även de visa jungfrurna.

På det att nu Herren själv måtte få giva var och en av oss vad vi behöva; att, om det ännu är möjligt, de lätta och säkra själarna måtte vid sin Herres ord vakna till besinning, de elända och trälaktiga kristna tröstas, frigöras och bliva brinnande, och de glömska, slummeraktiga kristna uppväckas till nit, så vilja vi här blott betrakta en text av Herren själv, ett brev av honom, vilket är av den kraft och det majestätiska eftertryck, att den, som icke är alldeles hemfallen under förstockelsens dom och redan »ingått förbund med döden och gjort avtal med dödsriket» (Jes. 28:15, 18), borde dock här stanna, häpna och besinna sig. Herren hjälpe oss! Det lyder sålunda: *Och skriv till ängeln för församlingen i Laodicea: Detta säger Amen, det trogna och sannskyldiga vittnet, begynnelsen till Guds skapelse: Jag känner dina gärningar, att du är varken kall eller varm. O, att du vore kall eller varm! Därför, emedan du är ljum och varken kall eller varm, skall jag utspy dig ur min mun. Emedan du säger: Jag är rik och har överflöd och behöver intet, och vet icke, att du är den eländige och jämmerlige och fattig och blind och naken, så råder jag dig att av mig köpa guld, luttrat i eld, på det att du må bliva rik, och vita kläder, att du må kläda dig, och din nakenhets blygd icke synas, och ögonsalva att smörja dina ögon med, att du må se. Alla dem jag älskar, dem tillrättavisar och agar jag. Gör därför din flit och bättra dig (Upp. 3:14–19).*

Här talar den milde Frälsaren i en brinnande anda, och såsom den förklarade Konungen brukar han här höga och majestätiska ord. »Församlingens ängel» är läraren; ty ängel (Angelos) betyder »sändebud» och lärare äro »sändebud i Kristi ställe» (2 Kor. 5:20), kallas ock »fridens sändebud» (Jes. 33:7).

Men Herren »har intet avseende till person», det gäller alla människor; ty samma förhållande har samma dom över sig; varje människa, som är ljum, behagar Herren på samma sätt. Till yttermera visso, att vad här säges skall evinnerligen gälla, kallar sig Herren själv »Amen, det trogna och sannfärdiga vittnet», varmed han vill erinra, att vad han säger är ett evigt och orubbligt domslut i saken; och när han tillägger: »begynnelsen till Guds skapelse», så vill han säga: Jag är den evige Guden; jag är den, vilken skapat allting och har all makt i himmelen och på jorden; mina domar och hemsökelse kan intet skapat undkomma, jag är den, som du en gång skall möta på den yttersta dagen.

Sådana namn och påminnelser vill Herren i synnerhet då använda, när han talar till de ljumma, emedan det just är ljumhetens utmärkande egenskap, att man icke vill tro och akta det, som låter hotande och straffande (v. 17). Nu följer själva saken: Jag känner dina gärningar, att du är varken kall eller varm. O, att du vore kall eller varm! Därför, emedan du är ljum och varken kall eller varm, skall jag utspy dig ur min mun.

Detta är nu ett förskräckligt ord av den milde Frälsaren! Herren Gud hjälpe oss alla, att var och en måtte vara uppriktig mot sig själv, att han icke hemligen och utan att veta det står under en sådan dom, till dess den drabbar! Huvudsaken, som här är att undersöka, är nu ljumheten, eller vad Kristus menar därmed. Vi vilja

härvid gå mycket varsamt till väga, på det att vi må se, vad Kristus själv menar, på det vi å ena sidan icke måtte sarga någon på Guds heliga berg eller onödigt bedröva dem, som Gud icke vill hava bedrövade, och å andra sidan, att om möjligt är, de ljumma måtte igenkänna sig, vakna och göra bättring, medan tid är.

I detta Herrens tal om de ljumma är något, som alla se och förstå, men också något, som blott få märka. Alla inse, att när Herren säger: »du är varken kall eller varm», så menar han: icke är du en blott vanlig världsmänniska, helt likgiltig och främmande för det andliga; visst är du något annat, än den stora hopen; du känner mina vägar, du predikar mitt ord och lärar andra; jag känner dina »gärningar», ty du har sådana; men du är icke heller varm, ditt hjärta är icke rätt för Gud, den rätta kärleken, livet och umgängelsen med mig fattas dig; du talar hellre om mig än med mig; du umgås hellre med andras själsangelägenheter än med dina egna o.s.v. Sådant heter ju att vara varken kall eller varm, ty vad »kall» betyder, det se vi på världen, i hennes alldeles jordiska, för allt andligt likgiltiga väsen; men vad »varm» är, det se vi på sådana trogna själar, vilka i allt sitt väsen alltid hava samma föremål för sig: Frälsaren och hans nåd; så att då de äro mest glada, är det över Frälsaren och hans vänskap; då de äro mest bedrövade, är det över sin synd och saknad av Frälsaren; då de tala, sjunga eller skriva om det, som mest behagar dem, är det om Frälsaren o.s.v. Detta är klart och för alla begripligt.

Men då uppstår i tillämpningen en dunkel och svår fråga: När likväl alla kristna, under en tilltagande eländets kännedom, under Herrens fördöljande och de ljuva känslornas undandragande, sucka och klaga över sin stora kallsinnighet, att de icke kunna så älska Frälsaren, som de ville, icke så varmt bedja som förr; de angripas av frestelser, besväras av främmande, ja, syndiga tankar, bliva förströdda till sinnet, försumliga och bristfälliga i kärleken - vad kunna de då annat tycka, än att de just här, i Kristi tal om de »ljumma», finna sig alldeles beskrivna? Ty icke äro de riktigt kalla, mena de, och icke heller riktigt varma - vad återstår då annat, än att de äro ljumma? Ja, vad skola vi nu säga härom?

Talar Herren verkligen om ett sådant själstillstånd, som det varöver dessa bekymrade själar klaga? Lovad vare Herren, att han själv förklarade, vad som utmärker de ljumma! Eljest hade vi alla måst förtvivla för denna text. Läs då den följande versen. Där förklarar Herren, vad som var ljumhetens tecken och bevis. Den lyder så: Emedan du säger: jag är rik och har överflöd och behöver intet; och vet icke, att du är den eländige och jämmerlige och fattige och blinde och nakne.

Se, här är tecknet på de ljumma, som Herren vill utspy utur sin mun! Det är, som om de blödiga, trogna själarna ofta bleve så bestörta över 16: e versen, att de icke förmå besinna den 17:e. Märk då: Herren säger ju här uttryckligt, varutav den ljumme igenkännes. Hans ord äro dessa: »Du är ljum; emedan du säger: jag är rik, har överflöd» m.m. Ordet »emedan» brukas alltid, när en bevisning följer. Således, att du är ljum, vill Herren säga, det uppenbaras därigenom, att du säger: »jag är rik», d. ä. att du är så nöjd med dig; vore du varm, så kunde du icke vara nöjd med dig själv. Ordet »du säger», bör icke förstås blott om munnens sägande; ty mången ljum är väl så fin och klok, att han icke så grovt uttalar det inför människor, utan det bör förstås om hjärtats eller det inre tyckets sägande; såsom ock skriften brukar ordet: »Du säger i ditt hjärta. » Det betyder således att i sitt tysta inre vara nöjd med sig själv eller icke känna sig »eländig och jämmerlig» m.m. Detta är ett alldeles märkvärdigt och dyrbart tecken i avseende på den rätta bättringen i hjärtat - ett tecken, som går mycket djupare och finare än alla andra tecken och uppenbarar ofta vad man på intet annat sätt kan få fram i dagen; ty det är ofta eljest omöjligt att känna sig själv, huruvida man har Guds Ande och ordets rätta kraft på hjärtat.

De rätta kristna hava så mycken skröplighet, och de falska kristna hava mycket, som liknar det andliga livet. De rätta kristna kunna, antingen genom ovaksamhet, ordets försummande och förströelse, vara sömnaktiga; eller ock äro de neddragna i lagen och ett trälaktigt skådande på sig själva, varav idel köld, hårdhet, olust och allehanda köttslighet ånyo uppresa sig hos dem, så att de äro för människoögon rent av såsom avfallna och andligen döda. Då kan den svaga gnistan av andligt liv hos dem vanligen blott därigenom upptäckas, att de ännu hava ett sinne, varigenom de dock lida av sitt tillstånd, beklaga det och önska återkomma till mera liv, tro, kärlek och kraft.

Om sådana elända säger Herren icke, att han vill utspy dem utur sin mun, utan tvärt om: »Ett krossat rör skall han icke sönderbryta, och en rykande veke skall han icke utsläcka»; »det brutna skall jag förbinda och det kränka skall jag stärka» o.s.v. Däremot är det andra kristna, som lysa mycket mera, såsom starka i nåden, kunna tala och göra mycket, kunna bedja och tro, så mycket de vilja, äro raska och frimodiga och för människoögon mycket mer likna kristna än de förra; men de äro med detsamma ganska nöjda med sig själva, icke blott för ett tillfälle, utan i allmänhet, äro modiga och fria för dessa bekymmer över sig själva, som de svaga kristna dragas med. Och se, detta enda är ett bestämt tecken, att det icke står rätt till med deras andlighet.

Det må nämligen med allt annat vara huru som helst, så är det i alla fall säkert, att en kristen, som är nöjd med sig själv, som icke understundom plägar bekymras, ja, förskräckas och ängslas över sig själv, utan alltid har lugn i det avseendet, - den själen är bestämt stadd i den laodiceiska lärarens ljumhet. Vi tala icke därom, att en kristen kan för vissa tillfällen, antingen under mycken andlig förnöjelse eller under en tillfällig slummeraktighet, vara mera nöjd med sig; han får snart åter lika stor sorg över sig och är dock vanligen även mitt under största tröst och glädje ändå missnöjd med sig själv; detta missnöje med sig själv är således ändå det vanliga i en kristens liv. Så kan ock den ljumme av en tillfällig grövre förseelse, helst om denna fallit människor i ögonen, bliva för tillfället ledsen över sig eller över den gärningen, men är dock i allmänhet nöjd med sig själv, stolt och obruten. Här är således att giva akt på, vad som är en människas allmänna eller vanliga tycke om sig. Detta är det tecken, som Herren Kristus här framställer.

Nu är detta först av Kristi egna tydliga ord klart och bestämt. Dessutom ligger detta ock i själva sakens natur, att ingen sann och vaken kristen kan få vara nöjd med sig själv; ty en kristen är en sådan människa, som har Guds rene, helige Ande boende i sig. Och det är icke möjligt, att den helige Ande icke skulle finna mycket att straffa. Guds Ande har där hela den fallna människonaturens fördärv att angripa och bekämpa; huru kan den själen få leva nöjd med sig? O, den som blott får ögonen öppna, den som blott kommer till sina sinnen och får nåd att känna och betänka, vad han är och hurudan han är, han skall visst icke kunna vara nöjd med sig, utan bliva högst eländig och jämmerlig.

Den som finge nåd att besinna blott, huru »brinnande i anden», han borde vara, och huru litet han däremot verkligen är det, utan i stället kallsinnig, trög, glömsk, sömnaktig; den som finge nåd att besinna t.ex. den store Gudens oändliga välgärningar och stora, dyra gåvor, lekamliga och andliga, för vilka vi ju borde vara tacksamma - hans gåvor efter första trosartikeln och efter den andra och efter den tredje - den som finge hjärta, ögon och sinnen att rätt se och betänka, vad det är, att Gud så älskat oss, att han givit oss sin egen enfödde Son till en broder, frälsare och salighetshövding, och att Sonen under sitt kötts dagar med starkt rop och tårar, svett och blod framburit böner och åkallan för oss, på det vi skulle vara för evigt frälsta och fria från våra synders och lagens förbannelse, vara Guds barn och arvingar, Kristi bröder och systrar, och få evinnerligt liv med honom.

Den som finge nåd att besinna sådant, verkligt tro och besinna det, samt huru brinnande i anden, i tacksamhet, glädje och genkärlek vi därför borde vara; huru brinnande i nit för vår store, dyre Frälsares ära och pris och för hans dyrköpta själars bästa. Den som finge nåd att besinna, vad en odödlig själs eviga salighet eller eviga fördömelse vill säga, och huru vi äro skyldiga att älska vår nästa såsom oss själva och göra allt, om det ock vore att »giva vårt liv för bröderna» (1 Joh. 3), huru vi därför borde varje stund brinna av nitälskan för våra medmänniskors, våra släktingars och bekantas frälsning, varna, förmana, trösta samt bedja Gud för dem o.s.v.

Den som vidare finge nåd att tro och besinna, att han såsom kristen är den helige Andes tempel, att Guds Ande bor i hans hjärta, att denne helige gäst är allestädes nära, ser alla hans tankar, begär, avsikter, hör alla hans ord, skådar honom i alla hans vändningar, och att den Helige brinner av nitälskan för helighet och icke fördrager någon synd eller orenhet; att vi därför borde vara heliga, såsom han är helig, och varje stund vaka, bedja och fara efter helgelse, såsom den käre Frälsaren ju själv förmanar.

Den, som finge nåd att allvarligt besinna sådant, och därjämte att då gå till sig själv och besinna, huru det i verkligheten går härmed, huru brinnande han är i anden, i kärlek och tacksamhet för allt vad Frälsaren gjort och lidit, i nit för hans ära och hans dyrköptas bästa; huru flitig han är i helgelse, i vaksamhet och bön, huru

uppmärksam på den helige Andes närvaro och röst o.s.v.- visst skulle han icke kunna vara nöjd med sig; visst skulle han hellre känna sig eländig, jämmerlig, fattig, blind och naken. Ja, en kristen är vid en sådan betraktelse hellre i fara att alldeles nedsjunka i misströstan och vanmakt, så att det är stor nåd, om han kan tröstas och förbli i den trons frihet, till vilken Kristus dock har frigjort oss (Gal. 5:1). Nog böra vi åtminstone finna, att en själ, som trots allt detta går fri och sorglös, modig och nöjd med sig, visserligen måste vara ljum eller ock alldeles iskall, tjust och försoffad, och borde helt visst förskräckas för sitt tillstånd.

Men den ljummes tillstånd kan också igenkännas av vissa yttre tecken, som vittna om hans andliga förfall. Han har tilläventyrs en gång varit en rättsinnig och varm kristen; då hade han visst krafter och gärningar, som han nu saknar. Då Herren Kristus talar till församlingens ängel i Efesus (Upp. 2), så frågar han efter de »första gärningarna»; han saknade hos honom den första kärleken men förklarade, att han icke menade blott den första varma känsligheten, som kan tillhöra barnaåldern, utan han säger: Gör de första gärningarna. Jag saknar hos dig den första kraften, uppriktigheten, allvaret och kärleksnitet.

Vilka voro då de »första gärningarna»? Var och en erinre sig själv, huru han strax efter sin saliga benådning blev till sinnes, vad han då förmådde och gjorde. Är det icke sant, att om du t.ex. hade råkat i oenighet med en broder, så kunde du då böja dig till erkänsla, taga skulden på dig och bedja om förlåtelse? Hade du bekanta eller anhöriga, som voro i otro, så kunde du då icke underlåta att tala med dem, i kärlek arbeta på dem, läsa för dem, varna, förmana och bedja Gud för dem. Hade du nådesyskon att tillgå, så vore de dina käraste syskon, dem du icke kunde umbära, och hos vilka du icke skådade efter fel, utan du hölle dem bättre än dig själv.

Hade du syndat mot din Gud, så gick du avsides att i ensamhet bedja din Frälsare om förlåtelse; och var ditt hjärta tröstat, så hade du ock ensamma, förtroliga samtal med din Frälsare. Hava nu dessa ensamma samtal med Frälsaren upphört; har du nu lämnat andras själar, upphört med ditt arbete på dem; har du nu upphört att böja dig för en trätobroder o. s. v., så tänk på vad sådant betyder, glöm icke de tecknen! Herren säger: »Kom ihåg, varifrån du har fallit, och bättra dig!» Kan du ännu förakta även sådana tecken, ännu fortfara att vara lugn och obekymrad, så är du visserligen ljum, tjust och försoffad. Känner du åter själv med bekymmer din kallsinnighet och söker nåd och förbättring, så kan allt hjälpas.

Men, tyvärr, det betänkligaste tecknet är det, som förut blivit framställt: att det är ljumhetens utmärkande och olyckliga natur, att de ljumma icke kunna besinna sig, misstänka sig och frukta; och Luthers ord sannas: »De som icke borde frukta sig, de frukta; och de som borde frukta sig, de frukta intet.» Ja, om de ock märka, att Kristi ord träffa in på dem, så äro de dock icke i stånd att kunna frukta, kunna stanna och taga det till hjärtat och söka bättring, utan då söka de sig hastigt en tröst och vända sig bort ifrån den bekymrande betraktelsen. Gudsfruktan är icke för deras ögon! De vilja ännu litet sova. Men Herrens dom sover icke; den förbliver i all tysthet över dem: »Emedan du är ljum och varken kall eller varm, skall jag utspy dig ur min mun.» Detta ord: »skall jag utspy dig ur min mun», är ett förskräckligt ord av denne Herren. Han giver därmed tillkänna, att de ljumma äro honom en vämjelse, likasom denna vanligen åstadkommes av ljumt vatten. Även är det tänkvärt, när Herren säger: »O, att du vore kall eller varm!» Hör dock det ordet av Herrens mun! Han ville hellre, att du vore alldeles kall.

Det vore bättre för dig, att du vore en okunnig hedning, en fri och vild världsmänniska, än att du med din kunskap och religiositet skrymtar inför Herrens ögon, då du likväl icke har så mycket allvar med saken, att du blir eländig och jämmerlig; ty med denna kunskap och detta sken drager du blott en desto svårare dom över dig. Även vore det bättre för dina medmänniskor, att du avsade dig namnet av kristen och bekände dig till de ogudaktiga; ty då förledde du icke så många. Du är tilläventyrs en församlingsängel, en lärare; du har då många ögon på dig. När du talar vackert och fromt i predikstolen, men sedan under veckodagarna befinnes världslig, köttslig, oandlig, fåfänglig, ja, kanske girig, egennyttig, högmodig, ohejdad i vrede m.m., så fördärvar du därmed de menlösa själar, som se dig, och varder härigenom saker till deras eviga ofärd.

Nej, hör vad Herren säger: »O, att du vore antingen kall eller varm»; och åter: »Huru kan du tala om mina stadgar och taga mitt förbund i din mun, du som hatar tuktan och kastar mina ord bakom dig?» (Ps. 50:16.)

Men detta gäller ock om varje människa, som stundom talar fromhetens språk, men icke i sitt väsende bevisar någon gudaktigheten kraft. Det är just detta skrymteri, som uppväcker Herrens vämjelse, varom han säger: »Jag skall utspy dig ur min mun. »

Sedan vi nu sett, att självbelåtenhet är ljumhetens kännetecken, och att en kristen icke kan vara nöjd med sig, så frågas: Måne då alla, som äro missnöjda med sig, som känna sig eländiga och jämmerliga, äro troende och varma kristna? Svar: Nej, somliga bland dem äro ännu trålar, som väl känna sig eländiga, men blott arbeta i otro på sitt hjärta och äro därför kalla, döda, hårda, olyckliga. Även till dem har Herren här ett ord, som vi snart skola märka. Men vad är nu Herrens vilja och råd om de ljumma? Hava de icke vidare någon nåd att vänta? Svar: Hör, huru Herren vidare talar i vår text. Och se här Herrens sinne, se här den gudomliga barmhärtigheten! Så strängt han ock här har talat, vill han dock icke, att den ljumme skall förgås, utan att han skall vända sig till bättring och leva. Han säger:

Jag råder dig att av mig köpa guld, luttrat i eld, på det att du må bliva rik, och vita kläder, att du må kläda dig och din nakenhets blygd icke synas, och ögonsalva att smörja dina ögon med, att du må se. Alla dem jag älskar, dem tillrättavisar och agar jag. Gör därför din flit och bättra dig.

Detta må väl heta en »väns slag», ett trofast straffande! Om en ljum låter varna sig, kommer i bekymmer och söker nåd, så behöver han icke gå bort från Herren; han får nåd - han får komma och emottaga allt för intet, han får allt till skänks. Här är nu ett ord också för många, som icke varit ljumma, utan gå i trældom och elände under lagen - ja, ett ord även för kristna, som väl hundrade gånger trott och smakat, huru ljuvlig Herren är, men dock alltid neddragas i elände och en lagisk anda; alla hava här samma råd och hjälp: »Jag råder dig att av mig köpa guld. » Märk då: ingen människa blir varm och bättre genom föreskrifter, varningar, förmaningar; icke heller genom att begynna allvarligt arbeta på sitt hjärta att göra sig varm. Nej, Kristus säger: »Jag råder dig att av mig köpa guld»; och på ett annat ställe: »Den vilken mycket förlåtes, han älskar mycket» (Luk. 7:41-47). Innan den ljumme, eller den trälaktige, eller en kall kristen kan bliva varm, måste han först få mycken förlåtelse, först få nåd och tröst.

Det är aldrig värt, att du tänker på att bliva varm, Gud väntar det icke heller av dig, förrän du först riktigt visst vet, att du har syndernas förlåtelse, att Gud är dig nådig, att du är Guds barn, kär och behaglig för Gud. Därför talar Herren här icke ett enda ord om någon din egen gärning eller egenskap, utan yrkar tvärt om, att du skall taga allt av honom, att du först skall varda rik, »klädd» och smord med ögonsalva. »Jag råder dig att av mig köpa guld. » Märk: »köpa av mig»! Tänk en stund på, vad det vill säga, att Herren i denna brinnande ande, i hög, majestätisk, allvarsamt förmanande ton säger: »Jag råder dig att av mig köpa», av mig! Det är ju att kraftigt bortvisa alla våra egna verk, allt självgjort; att kraftigt inpräglä, att ingenting gäller för Gud, utom det, som är av Sonen. Men »köpa», huru sker det?

Så säger Herren: »Nu väl, alla I, som törsten, kommen efter vatten, och I, som icke haven penningar, kommen, köpen säd, utan penningar och för intet både vin och mjölk» (Jes. 55:1); och åter: »Den som törstar, han komme, och den som vill, han tage livets vatten för intet» (Upp. 22:17). Märk: »för intet!» - Om sådant köpande säger han här: »Jag råder dig att av mig köpa guld», d. ä. jag råder dig att upphöra med ditt eget arbete och blott tro, blott taga emot av mig. Visst talar han i en halvt straffande ton, en allvarsamt förmanande anda; men desto ljuvligare är det; nämligen såsom om han sade: Jag befäller dig att själv icke göra det ringaste för att göra mig nådig eller dig varm; jag befäller dig att avstå från din självverksamhet och blott taga emot; jag befäller dig att tro, att vad jag har gjort, är tillräckligt för dig!

Den, som får nåd till besinning, samt att med tro och tillägnelse betrakta dessa Herrens majestätiska ord: »Jag råder dig att av mig köpa guld, luttrat i eld, på det att du må bliva rik, och vita kläder, att du må kläda dig och din nakenhets blygd icke synas» - den, som får nåd att med besinning och tro betrakta dessa ord, skall få en stor tröst och kraft - skall erfara, att de verkligen kunna göra en ljum själ brinnande, en kall och död levande och varm. Ty här är allting stort och härligt.

Först att Herren näst förut gjorde den starkaste beskrivning på den person elände och ovärdighet, åt vilken dock allt detta erbjödes, så att här bör väl ingen enda själ kunna draga sig undan, stå lottlös eller vara för

ovärdig; sedan att detta är den store Herrens egna allvarligaste råd och majestätiska ord till en sådan ovärdig syndare, mot vilka råd och ord alla våra tankar, tycken och känslor blott äro såsom flygande strån och sandkorn mot ett stort högt berg. När Herren Kristus själv sagt det, då måste jag ju vara trygg och viss i saken.

Äntligen när man betraktar de stora, härliga skatter, som här erbjudas - det »guld» och de »vita kläder», om vilka Herren själv här försäkrar, att, om de mottoges, de verkligen skulle göra en arm själ »rik» och väl skyld. Men att få kraften härav och varda brinnande, därtill fordras dock Guds Andes nåd, fordras, att ögonen smörjas med ögonsalva, och att man håller ögat så stilla, att det kan upplysas; ty en flyktig och förströdd själ ser det icke. Många skola läsa och höra detta utan kraft och nytta.

När en själ blivit väckt ur sin ljumhet eller eljest genom synd och lag råkat i trældom, uppstår här en förskräcklig strid i hennes inre. Det heter oupphörligt: Huru kan jag veta, att Herren vill vårda sig om mig och säger detta till mig? Det är väl gott och ljuvligt för den, som det angår, att Herren bjuder och så allvarligt råder att blott taga av hans håvor; men huru kan jag veta, att han säger detta också till mig, att också jag får detta, som han betecknar med guld och vita kläder? Jag är så högst ovärdig, har föraktat hans nåd, har syndat på nåden, har förväntat den till lösaktighet; jag har ock syndat så grovt och så ofta, sedan jag ofta fått förlåtelse; jag har syndat på ett så alldeles otillbörligt sätt - huru kan Kristus vilja se nådigt till mig och säga mig dessa tröstliga ord? Om jag blott visste, att det vore sagt också till mig!

Svar: Kära själ! du är då så ovärdig, att Kristus med rätt borde utspy dig ur sin mun! Men giv dock akt på, huru Herren talar. Till vem är det, som han säger dessa ord? Säger han icke detta just till en så vederstygglig syndare, som han ville »utspy ur sin mun», om han icke skyndsamt köpte guld av honom och vita kläder? Säger han icke först: »du är ljum och varken kall eller varm.» Och sedan: »du är den eländige och jämmerlige, fattige och blinde och nakne?» Märk: eländig och jämmerlig och fattig och blind och naken, samt därjämte så ljum, att han icke ens kände detta sitt elände, utan var hård, liknöjd och säker. Detta är Kristi egen beskrivning på den, som han tilltalar. Kan du vara värre, än denne är beskriven? Och ändå får han ett frälsningsråd, ändå får han hjälp för allt.

Du är tilläventyrs jämmerligen fattig på allt gott; men var det icke just mot denna fattigdom, som detta guld skulle tjäna? Du är oren och vederstygglig; men var det icke just därför de vita kläderna skulle hjälpa? Du är blind, så att du varken rätt känner din nöd eller Kristus; men just därför har Kristus ögonsalva för dig. Således ser du, att det är just en sådan verkligt eländig själ, som Kristus här tilltalar och allvarligen råder att taga allt av honom. Är nu du en sådan eländig människa, så är det ju dig Herren tilltalar? Eller skall han behöva särskilt nämna var och en av oss vid namn? Vakta dig för en sådan otro och ohörsamhet? När denne Herren så hult och allvarligt säger: »Jag råder dig att av mig köpa guld» m.m., så skynde sig var och en att göra det, ty här är ingen utesluten. Den som vill, han komme! Vad helst dig fattas, så botas det rikligen genom de skatter, Herren här erbjuder.

Eller vad manne Kristus menar med detta »guld», som han bjuder? Några hava menat, att det vore tron, med anledning av 1 Petr. 1:7; men detta är orätt, det duger alls icke här. Tron är här betecknad med själva köpandet, som innefattar begära och tro; men guldet, som skall köpas, och vilket skulle utgöra själva rikedom, betecknar det, som med tron omfattas, nämligen Kristi dyra blod eller hela förtjänst, som blivit luttrad i hans pinas eld; varom i 18:de och 19:de v. av samma 1 Petr. 1 står: »Vetande, att I icke med förgängliga ting, silver eller guld, haven blivit återlösta, utan med Kristi dyra blod, såsom med ett felfritt och obesmittat Lamms.»

Aposteln vill säga: Till att återlösa någon fordras silver och guld; men det guld, varmed vi blivit återlösta, är icke det »förgängliga», utan det oförgängliga, nämligen Kristi dyra blod. Detta blod eller Kristi förtjänst, är det enda, som utgör en fattig syndares rikedom. Själva tron är icke den rikedom, som gäller för Gud. Den som vill bestå för Gud, för honom är det icke nog, att han framställer sin egen tro, eller sin ånger, sin bön, sin kärlek, sin ödmjukhet; ty icke ens detta, som den helige Ande verkat i oss, kan försvara oss eller bestå i domselden, ty det är ännu alltid ofullkomligt, i följd av kärlets skröplighet; utan den, som vill bestå för Guds dom och kallas »rik» för Gud, måste hava något ännu högre och förträffligare, nämligen det guld, som förut blivit luttrat i Guds doms eld - detta är endast Kristi egen rättfärdighet. Men denna kan dock mycket väl bestå inför Gud

evininnerligen, såsom III: e Psalmen säger: »Herrens rättfärdighet förbliver evinnerligen. » Under denna Kristi egen rättfärdighet, »kryper, smyger och trycker sig tron», såsom Luther säger, och tror, att allenast denna skall beskydda henne; så sker det ock; hon blir genom denna rättfärdighet och icke genom sig själv eller genom själva tron bibehållen och beskärmd. Den tro som icke så gör, hon är icke rätt.

Betänk då allvarligt, vad värde detta guld har, som Kristus här erbjuder, nämligen sitt dyra blod. Du är mycket syndig och fattig, du är skyldig tiotusen pund, du har syndat så ofta och så grovt och så otillbörligt, men lägg allt detta elände i den ena vågskålen, och i den andra Guds Sons utgjutna blod, och säg vilket som gäller mera. Visst äro de stora och otillbörliga, våra synder; men mot Guds Sons blod äro de dock ganska lätta och små, ja, såsom Luther säger, »näppeligen såsom en gnista mot stora, vida havet». Eller, såsom den gamle Lutkemann säger: »När jag betalar mina skulder med Kristi blod, är det, som om jag betalade en skuld på ett gyllen med en miljon.»

Ja, dessa bilder äro starka, men likväl alltför svaga för att beteckna den stora saken; ty med Kristi blods värde kan dock ingenting på jorden förliknas; det gäller för Gud mer än både himmel och jord. Sedan jag blott har hört av hans egen mun: »Detta är mitt blod, vilket varder utgjutet till syndernas förlåtelse», och av hans apostel: »Jesu Kristi, Guds Sons, blod renar oss från all synd» (1 Joh. 1:7), o, då varder min fattiga, syndiga, bedrövade själ full av tröst och frimodighet; då börjar jag åter att leva upp, ja, att varda brinnande i min ande.

Ty vad kan vara en tillräckligare försoning än Kristi blod? Vilken synd av ett ändligt väsende kan överväga värdet av den oändliges blod? Och vad kan vara vissare än hans egna ord? Detta skulle ju varje eländig syndare med tröst betänka och säga: Har Guds egen Son utgivit sitt blod för mina synder, då är det tusende gånger tillräckligt. Ja, kära människa, det är för allting tillräckligt; så gruvligen kan du omöjligt hava syndat, så djupt kan du omöjligt hava fallit och sjunkit, att icke Kristi dyra blod kan rikligen betala alltsammans och ställa allt till rätta. Gud själv säger - och hören det, I himlar, du jord, fatta det med öronen - Gud själv säger till var och en syndare, som vill komma till hans nådastol; »Om edra synder än vore blodröda, så skola de dock varda vita såsom snö, och om de än vore röda såsom purpur, skola de varda såsom ull» (Jes. 1:18).

Och Kristus säger här till den mest ovärdige, från sin förra nåd djupt sjunkne mannen: »Jag råder dig att av mig köpa guld - på det att du må bliva rik. » Han betygar således, att denne skulle varda rik, icke blott skuldfri utan ock rik, blott genom detta guld! Men som detta ämne skall genom evigheternas längd utgöra de saligas alltid nya sång: »Du har blivit slaktad och har köpt oss åt Gud med ditt blod» (Upp. 5), så kan det aldrig här uttömmas. Det vill dagligen och av varje trogen mottagas och behjärtas.

Vad åter de vita kläderna beteckna, därom har man så tydliga ord, att inga delade meningar uppstått därom. Det står uttryckligt i samma boks 19: de kap.: »Linnet är de heligas rättfärdighet»; och vari denna rättfärdighet består, förklarade en av himmelens äldsta i 7: e kap.: »De hava tvagit sina kläder och gjort dem vita i Lammets blod; därför äro de inför Guds tron. » De dubbla uttrycken, »guld» och »vita kläder», förena sig så till vida om samma sak, att guldets betecknar: skuldens borttagande, men kläderna: Kristi förtjänsts tillräknande; eller att icke blott våra synder äro utplånade, utan att vi ock äro genom tron beklädda med en rättfärdighet och förtjänst, som gör oss för Guds ögon täcka och behagliga; såsom i Ef. 1: 6-7 står, nämligen icke blott att »vi hava återlösningen genom hans blod, syndernas förlåtelse», utan ock: »han har benådat oss i den älskade». Denna rättfärdighetsklädnad omtalas på många ställen i skriften. Kristus kallar den i Luk. 15 kap. den »yppersta klädningen», med vilken den förlorade sonen genast blev beklädd, så snart han återkom. Heseziel kallar den »finaste linne och siden» (kap. 16). Jesaja kallar den uttryckligen »en segerskrud och rättfärdighetens mantel» (kap. 61:10), flera ställen att förbigå.

Allt detta måste väl icke vara idel ord och bilder i den heliga skrift, vilka icke hava motsvarighet i verkligheten! När Kristus talar om vita kläder, som skola fås av honom, och om den yppersta klädningen, så måste han ju veta, vad han säger; det måste dock finnas en rättfärdighet, som icke är hos oss, utan skänkes, »tillräknas», såsom skriften så uttryckligen säger. O, vilken förskräcklig sjukdom i all vår natur, vilken djup och plågsam smitta är icke otron, som icke tillåter oss att se detta, se denna Herrens härlighet, utan gör, att vi dock beständigt

se på oss själva och vår egen orenhet! - alldeles så, som om ingen Kristi rättfärdighet för oss vore till, utan som skulle skriften hava sagt, att vi skola hava vår rättfärdighet i oss själva! O, det olyckliga fallet, det djupa fördärvet och den arge djävulen, vilken plåga de göra oss genom otron! Man kan just önska sig döden för att undkomma denna ständiga nöd. Tänk dock: när Kristus själv säger, att även en så oren och vederstygglig själ, som den Ijumme beskrives, skall vara rik, rent av rik, om han blott köper guld av honom, och att hans nakenhet icke skall synas, märk, »icke synas», alla hans synder icke påtänkas, icke tillräknas honom, utan han skall vara ren och tack för Guds ögon, blott han kläder sig i de vita kläderna!

Och detta, som för oss är så dunkelt, är för Gud och Kristus den största verklighet i himmelen och på jorden, så att Kristus, samma afton då han förutsade lärjungarnas stora skröplighet, dock sade om denna trons skänkta rättfärdighet: »Redan nu ären I rena för det ords skull, som jag har talat till eder - den som har badat, han är hel och hållen ren, och I ären rena» m.m. (Joh. 13 o. 15). Tänk, när Kristus själv talar så, han, som skall döma över allt detta, skulle vi icke ropa av glädje, bespotta och förbanna all egenrättfärdighet och otro och vara evigt fria och glada såsom Guds änglar, blott lovsjungande Lammet, som har köpt oss åt Gud med sitt blod, ett evigt pris? Jag kan ju aldrig vara tryggare, än när jag blott gör vad Domaren själv råder mig till!

Jag är fattig på allt gott, jag är vederstygglig och oren; men han säger: »Jag råder dig att av mig köpa guld och vita kläder, på det att du må bliva rik och klädd, på det att din nakenhets blygd icke må synas.» Efter nu detta är hans eget råd, så är väl ingenting i himmelen eller på jorden tryggare än att blott följa detta. Han måste väl vara nöjd med sitt eget råd och med det, som han själv gjort? Och då han säger, att jag därigenom skall bliva rik, så måste jag visst bliva högligen rik; ty vad denne Herre vill räkna för rikedom, det måste vara en stor rikedom.

Men här torde någon sucka: Blott jag kunde riktigt göra, vad Herren här säger, nämligen köpa! Det är ju att bedja och tro? Blott jag kunde riktigt göra detta! Svar: Vilket förvänt, argt och illfundigt ting är icke hjärtat, som också kan göra det till ett hinder, en svårighet, som tvärt om skulle vara till hjälp och tröst! Vad är »att köpa» här, då skriften säger, att det är »att köpa utan penningar och för intet» (Jes. 55)? Då Kristus säger: »Jag skall giva den, som törstar, av livets vattenkälla för intet» (Upp. 21: 6)? Då skriften säger »köpa», men »köpa för intet», så är det ju att riktigt gäcka vår ömkliga egenrättfärdighetsart, vår lust att köpslå med Gud; ty man plägar ju eljest icke kalla det att köpa, när det sker för intet.

Vad åter bedja och hungra angår, så plägar ju en tiggare icke göra sin brist däri till ett hinder för sitt framgående, utan, om han träffar en givare, som säger: Kom till mig, om du hungrar, jag vill giva dig utan penningar och för intet, vad du behöver, så tager han icke det ordet, »om du hungrar», såsom ett villkor för att »få komma», utan hellre för att »vilja komma», går därför genast fram och beder, som han kan, och det är nog. Den, som icke hungrar, gör sig icke bekymmer om att få något. Det är nog med hunger och bön, då man vill komma, och icke kan leva nåden förutan. Kan du umbära nåden, så gå! och då bekymras du icke om saken.

Men bekymras du härom, så kom blott, som du kan, och se icke på ditt kommande, hungrande och bedjande, utan på Herrens hjärtlag. Kvinnan, som blott vidrörde det yttersta av Jesu klädnad, gjorde en ganska knapp bön, men fick genast vad hon sökte. Den spetälske, som sade: »Vill du, så kan du göra mig ren», bad ock nog fort, men fick genast det svaret: »Jag vill, bliv ren!» Den lame hade ännu sin bön i hjärtat, ännu icke uttalad, då Herren sade: »Var vid gott mod, min son, dina synder äro dig förlåtna.» Rövaren på korset bad ock nog kort, men fick det stora svaret: »I dag skall du vara med mig i paradiset.» Kan du bedja mer än dessa, så bed; men även om du icke kan mer, är du dock skyldig tro, att Herren giver.

Men, säger du, tron är dock ett Guds verk; jag känner ju, att jag icke får detta in i hjärtat, så att det giver liv och gör mig brinnande. Svar: Alldeles så! tron är Guds verk; var då glad! Gud skall icke undanhålla den gåvan, om det blott kommit därhän, att du intet annat vill och begär än att få tron såsom en skänk av Gud. Då blir allt väl; den första trosgnistän är ock då redan tänd, och den skall då bliva större. Hör, vad Herren slutligen sade: Och ögonsalva att smörja dina ögon med, att du må få se. Det är blott ögonsalva, som fattas. Hela saligheten beror blott på ögonens öppnande. Blev blott ögonen öppna, så att vi såge både vår nöd, vår ytterliga hjälplöshet, att

det är evigt förbi med allt vårt tillgörande, men även såge Kristi rika förtjänst och Guds hjärtlag - se då skulle genast allt bliva väl; vi skulle genast utropa: det är nog, evigt nog; det är evinnerligen förlorat med allt mitt tillgörande, men evigt tillräckligt vad Kristus har gjort; det är härligt, det är tillräckligt; Gud, förlåt, förlåt, att jag icke trott, nu kan jag icke låta bli att tro.

Det guldets, Kristi dyra blod, är mer än tillräckligt för alla; de vita kläderna skyla allting hos mig, även min usla tro och bön. Du, du allena, du är värdig att taga pris och ära, som har blivit slaktad och har köpt oss åt Gud med ditt blod! – Ja, sådant sinne gör ögonsalvan, den helige Ande. Och se, då har den ljumme och kalle blivit brinnande. Detta är nu det enda, enda sättet, att varda brinnande i anden.

Allt arbete på hjärtat är fåfängt. Hören det alla: »Lagen kan icke göra levande» (Gal. 3:21). Då den självfromme Simon icke ens gav Jesus vatten till hans fötters tvagning, låg synderskan försmältande i tårar vid hans fötter, kunde icke avlåta att kyssa dem och två dem med sina tårar - och Kristus förklarar saken, varför hon var så brinnande: »Henne äro de många synderna förlåtna»; den mycket varder förlåtet, han älskar mycket (Luk. 36-50). Korteligen: för en själ, som känner sin kallsinnighet och synd och gärna ville varda varm (hör och minns), för en sådan själ hjälper intet, intet annat, än att hon nu, mitt i sin kallsinnighet, får mycken förlåtelse eller kommer till trons försäkran om mycken förlåtelse.

Men den tron åter kommer blott genom hörande, blott genom hörande, blott av trons predikan (Rom. 10). När de två lärjungarna i Emmaus hade fått ögonen öppnade, så att de kände Herren, utbrast de: »Var icke vårt hjärta brinnande i oss, då han på vägen uttydde för oss skrifterna?»

Och nu var på en gång hela deras kristendom upplivad; nu var den stora huvudkraften av kristendomen, kärleken, så upptänd hos dem, att de icke kunde bliva kvar i Emmaus, utan gingo samma sina sextio stadier tillbaka till Jerusalem igen för att få omtala för de andra lärjungarna, vad som hade hänt dem. Så gör tron allting nytt, levande och brinnande; kärleken, bekännelsen, bönen, gudaktigheten, allt blir genom tron brinnande.

Och härmed hava vi nu sett både vikten av att vara brinnande i anden - eller vilken gruvlig dom som vilar över ljumheten - och även sättet, huru man varder brinnande. Gud give oss nu alla den välsignelserika saken! Tagen Herrens förmaning, ja, bestraffning till hjärtat, men förstå, vad han vill, vad han menar, nämligen vårt liv, icke vår död; så att han även om den gruvliga hotelsen till den ljumme sist förklarar: »Alla dem jag älskar, dem tillrättavisar och agar jag; gör därför din flit och bättra dig! » (v. 19). O, så låg det också kärlek i ett så fruktansvärt tilltal! Hören, hören! Ja, den välsignade Herren slutar: »Den som har öra, han höre, vad Anden säger församlingarna.»

– C-O Rosenius

(Sjunde årgången, år 1848)

© Pietisten 2025

Texterna får användas fritt, helt eller delvis, digitalt eller analogt, kopierat eller tryckt om ditt syfte är att främja Kristi rikes tillväxt.

www.pietisten.com